

AITOR,
EL GEGANT AFORTUNAT
PRIMERA PART:
DEL RENAIXEMENT
AL BARROC

I. BEATUS ILLE

Aquesta és la història d'un gegant basc. D'un de baixet, menut més aviat, però prou alt perquè ningú no dubtés que es tractava d'un ésser humà. L'Aitor gratava els tres metres d'alçada i era robust i barbamec. Un floc de cabells castanys li emmarcava la cara ovalada i tenia els ulls marrons i expressius i un nassarró proporcionat. Els llavis, somriure incipient, s'allargaven definits i carnosos, acompanyats de dos clotets a les galtes enrojolades; vestia una gonella cenyida a l'alçada del cinturó i uns pantalons torrats a joc amb les seves sabates.

L'Aitor no recordava quan havia començat a existir. Al cap no hi tenia el record d'una mare ni d'una infantesa de cap tipus. L'únic que retenia és que un bon dia es va fer una casa tot apilant tres dòlmens grossíssims a mode

Aitor, el gegant afortunat

de sostre i de parets. La resta era en blanc, un buit, un forat..., una incògnita sense resoldre. És com si sempre hagués estat a la vall entre el riu i les muntanyes, i de la qual era un element decoratiu, com les groselles que creixien al prat. Tot plegat no el capficava perquè era feliç i vivia tranquil, era un gegant afortunat i tenia tot el que volia. Però sovint es plantejava preguntes sobre el sentit de la seva existència, com què seria, d'ell, a la vida, i quin era el seu propòsit. S'ho rumiava una estoneta i després ho deixava estar.

L'Aitor tampoc no recordava quan havia conegut l'Iñaki, un pastor que vivia a la vora amb la seva dona i el seu ramat. L'Iñaki era el que es diu un bon jan, de caràcter expansiu, jovial i afectuós. Tenia els ulls profunds com dos pous entre un nas prominent de ganxo i els cabells rinxolats i negres com la barba que li atapeïa el mentó. Home cepat, a la trentena, era un autèntic enamorat del seu ofici. El pastor es desvivava per les seves ovelles i feia impossibles per garantir-ne la seguretat: les assistia als naixements i les batejava una a una, amb noms diversos, tots en èuscar, plens de kas i erres sonores, les conduïa a les millors pastures, allà on l'herbam era més tendre, i se les mirava tot cofoi, com un pare embadaleix amb els fills. Ja feia temps que el gegant l'ajudava a tenir cura dels bens, i que eren companys inseparables de xerrada i de reflexió filosòfica. Els dos enraonaven hores i hores sobre la vida contemplativa i els poemes renaixentistes, del bucolisme pastoral. Amb el paisatge que els voltava, no era estrany que divaguessin: l'aigua dels rius zigzaguejava cristal·lina i el sol brillava afablement, els blancs ovins farcien la vall

com si fossin cabdells de llana i tot era perfecte i harmònic i un univers absolut en si mateix.

La nostra història arrenca justament el penúltim d'aquests dies: un dia com tants de quietud en què l'Aitor anà a trobar el seu amic.

–Avui arribes tard –li digué Iñaki, estirat sobre la gespa.

–No pas prou com per no donar-te un cop de mà –li replicà.

Havia vingut corrent i tot just recuperava l'alenada.

–Com van les ovelles? Ja les tens totes sota control?

–Doncs la veritat és que sí –es va explicar–. Devien estar afamades i no han tardat a posar-se a pasturar.

El gegant fità el ramat amb una mirada de summa complaença. Les ovelles es repartien per aquí i per allà i mastegaven l'herba àvidament.

–Se les veu tan felices... –va comentar.

–Sí. De moment no m'han portat problemes i mengen confiant que tot anirà bé.

–I no és així?

–La majoria de vegades, això tu ja ho saps prou bé.

–Sí, sí que ho sabem.

–I no és meravellós?

–Prou que ho és, prou.

–Les ovelles ja saben com viure –agregà Iñaki–. I, per més que els pastors les orientem, sovint penso que ens ensenyen més coses a nosaltres que no pas nosaltres a elles.

–Potser és que l'herba les fa sàvies –va plantejar-li el gegant.

–Potser sí –li seguí la corrent–. I potser també hauríem de menjar-ne i posar-nos de quatre grapes com ho fan elles.

Aitor, el gegant afortunat

–Això serà el dia que el món vagi del revés! –va riure l’Aitor.

–Qui sap –ho deixà el pastor–. Però quan observo tota aquesta natura, sovint penso que vivim el *beatus ille* que tan ansien els autors renaixentistes.

–I no serà que ells s’han inspirat en Euskadi? –va elucubrar.

–Possiblement –li concedí–. Sembla talment com si visquéssim dins d’un poema de Garcilaso de la Vega. Te’n recordes? “El sol, com l’aire clar que vola per la verda vall i els cims...” –va recitar.

–Tenim sort. D’això no en tinc cap dubte –féu el gegant.

–Sort? Jo crec que encara et quedes curt... Realment creus que hi ha horitzons millors? –l’interrogà.

–No ho sé, Iñaki. No ho sé. És cert que les valls d’aquí són molt verdes. Però a vegades medito sobre qui sóc jo en realitat i em pregunto si mai en trobaré la resposta. Vull dir..., què vol dir exactament ser un gegant i si n’hi ha d’altres com jo amb qui un bon dia podria reunir-me.

–Ho puc entendre –digué el pastor–. Ha de ser dur no conèixer el teu origen.

–I encara menys no estar segur del sentit de tot plegat. L’Iñaki va restar meditatiu i de cop l’envaí un tou de dubtes...

–No t’agrada la vida que portem?

–No, si no és això –li va aclarir–. M’encanta ajudar-te amb les ovelles i l’assossegament de la vida a la vall.

–I llavors?

–Doncs que tampoc no he tingut cap altra experiència per contrastar-ho –li confessà.

–Set d'aventures, això és el que tens.

–Tu no tens cap somni secret?

–És clar! Tenir un fill amb la Maite! –li explicà–. Ja fa temps que ho intentem... i espero que aviat el destí ens el concedeixi.

–Tant de bo sigui així, amic meu –li desitjà.

–I així serà si ens mirem la vida amb optimisme –va concloure.

L'Aitor l'esguardà fixament, admirat de la seva esperança. D'aquesta manera vehement de creure que tot es resol a fi de bé. L'Iñaki gaudia de la plenitud de la vida i irradiava una felicitat abassegadora, fins i tot quan, al seu camí, li havia entrat més d'una pedra a les sabates. El gegant en prengué nota i pensà que s'havia d'assemblar més a ell, quan el seu sisè sentit l'avisà que passava alguna cosa.

–Però em sembla que també ens caldrà precaució –va agregar.

–Què vols dir amb això, ara, Aitor?

Havia començat a bufar un vent gèlid i el cel s'havia encapotat de núvols.

–No ho has sentit, encara? –li preguntà.

–No. De què es tracta?

–El vent. El vent brunzeix.

–Sí. És cert que vibra, però...

–Saps què vol dir això?

I a la fi l'Iñaki ho entengué:

–No! No pot ser! Pot ser que ja estigui aquí?

Aitor, el gegant afortunat

–Sí, Iñaki. Estic segur que és Herensugue!

Tots dos van alçar la vista i van contemplar l'arribada del monstre: aquella gran serpentina alada amb el coll bifurcat en tres caps!

–Creia que encara tardaria dos mesos! –va exclamar el pastor –. Com pot ser que s'hagi avançat?

–Ja ho sé –digué el gegant–. Però com que l'any passat vam evadir-la, ara vindrà amb més fam que mai.

La serp lliscava pel cel amb el mer esbatec de les ales i a l'Iñaki el cor se li encongí.

–Ajuda'm, sisplau! No vull tornar a perdre el ramat! –li suplicà.

–No t'amoïnis! Tampoc aquest any li permetrem que es cruspeixi les nostres ovelles!

Instants després van reagrupar tots els bens, per menar-los a l'abric d'un bosc pròxim.

–Vinga, noies! Afanyeu-vos! Per avui ja s'ha acabat la pastura! –els manà Iñaki.

Les bestioles l'obeïren, més pels cops de bastó que per la veu, i l'Aitor anà a cercar les que s'havien allunyat més.

–Cuiteu! Cuiteu! –les apressà–. Aneu amb totes les altres.

Els animals van apinyar-se en un tumult i s'encarreraren veloçment pel pendís que els separava de la boscúria pròpiament dita; el colós calculà en uns vint metres la maniobra que els duria resguard i va inclinar el cap, preocupat, per saber què s'havia fet de la serp. Herensugue, però, ja era a la vora i tot d'una s'alçà un vendaval. El monstre solia xuclar els bens fins a empassar-se'ls amb les seves bocasses, els quals pujaven cel amunt com si

s'hagués invertit la gravetat. Els devorava en qüestió de segons amb els seus tres caps quimèrics i s'esvania rere els núvols, sense que ho poguessin impedir. Però aquest cop sí que ho farien, es digué el nostre heroi a si mateix. I així que van levitar els primers xais, pastor i gegant intentaren subjectar-los.

–Compte, Iraitz! –va reblar Iñaki, mentre atrapava l'ovella amb les mans.

Més de la meitat del ramat es va enlairar amb la ventiguera...

–Haurem de salvar les que puguem! –li cridà l'Aitor, amb quatre ovelles més sota els braços.

Els bels suplicants que emetien les bèsties martellejaven en les seves oïdes, mentre pugnaven per ignorar-los i abastar la forest fos com fos. El fort aire n'alentia l'avenç i els costava fer cada passa, però, a còpia d'un esprint impossible, s'acabaren refugiant en l'espessorall.

–Ara ens hauria de deixar en pau –es va figurar l'Iñaki a l'instant, pensant que les capçades fullades havien de salvaguardar-los.

–Segurament –va fer el gegant–, però crec que encara intentarà fer-se amb més preses.

–Si sabessis la ràbia que em fa! –continuà el pastor enfadadíssim–. Aquesta serp és invencible i tan eterna com la vall!

–En sóc conscient –li digué l'Aitor–. Però l'únic que podem intentar és minorar els estralls que ens causa.

Ambdós rastrejaren amb la vista l'escatós llom d'Herensugue. La criatura volava en cercles i se la veia desorientada.

Aitor, el gegant afortunat

—Crec que aviat s'adonarà que aquí no hi té res a pelar
—li digué l'Iñaki aleshores, a l'espera que s'allunyés.

Però en lloc d'això, es va deixar caure, esclafant les copes dels troncs.

Devia estar desesperada i furiosa per la gana i els seus caps es contorsionaren i flairaren el parador del ramat.

—No pot ser! Pot reptar? Això no ho havia fet mai!
—s'esverà l'Iñaki fins a l'extrem, amb aquell ésser encalçant-los com ho feia.

També el gegant veié espavordit que s'estava arrossegant fins on eren.

—Més aviat em fa l'efecte que no marxarà sense acabar de dinar! —li contestà.

—No! No, per favor!

El pastor ja no sabia on més podia ocultar els animals i l'Aitor l'agafà per l'espatlla per tal que s'assenenés.

—Concentra't, Iñaki. Recorda que la teva missió és prioritzar la major part del bestiar.

—I què podem fer? —li demanà.

Tenien l'àspid tricèfala a sobre i no veia la manera de deslliurar-se'n.

—Emporta't les ovelles i deixa-ho a les meves mans! —li etzibà l'Aitor, d'improvís, tal com estava resolt a enfrontar-s'hi.

—I què faràs, tu, contra ella? Que t'has begut l'enteniement?

Però ell es va apropar fins on era, ignorant la seva advertència.

—Aquí una serp de tres caps no ho tindrà fàcil —va concloure.

Seguidament va analitzar la situació. I amb la seva força excepcional de gegant, va aixecar l'escorça d'un arbre que tenia la punta esmolada i la va brandar contra el seu oponent. Amb el cos llargarut enredat entre les múltiples soques llenyoses, no li costà estacar-la-hi als ulls i encenegar-ne un dels caps per complet.

–L'has enfurismada! –li digué Iñaki, sense donar crèdit al que aquell havia fet.

La sang li brollava de les retines i el seu dors es doblegà de dolor.

–Això sembla! –afirmà l'Aitor, que s'adonà que era el moment de recular.

Herensugue es llançà contra ell i el gegant va baixar bosc avall; la serpentina va enderrocar tots els troncs dels oms i els salzes que hi havia al seu camí, i que van aconseguir endarrerir-la, per bé que fos temporalment.

–Afanya't! Vés amb compte! –li pregà Iñaki, de lluny estant.

–No et preocupis! –li contestà–. Crec que ho tinc tot controlat!

Malgrat tot, la colobra roïna, havia sabut concentrar les tres testes de manera que ja no s'encallessin, i seguí perseguint el colós amb els ullals afilats com ganivets.

–O potser no ho tinc tot controlat? –va admetre l'Aitor, en veure com se li acostava...

El bufec aspirant del monstre va intentar tornar a xucar-lo i hagué de fer mans i mànigues per no acabar essent engolit. A les boques d'Herensugue hi cabia el gegant sencer, que era aquest un ésser mític, però no pas menys real per ser llegendari. Les fullaraques del sòl s'envolaren

Aitor, el gegant afortunat

fruit d'aquest zèfir foraviat, quan l'Aitor va arribar a una clariana que clapejava al bell mig de la bosquina. No s'enfrontava a un rival qualsevol i més valia que pensés alguna cosa. Els colossals musells sibilants van emergir entre els oms i els salzes i se li atansaren sinuosos, esperant el moment d'atacar. Vine..., vine..., va pensar ell contenint-se. Amb els orificis cutanis del nas ja l'havia ben calat, però, quan la serp obrí la boca, el gegant hi llançà el tronc que aguantava.

–Tens gana? Doncs menja! –va reblar.

El tió li travà l'embocadura, no el podia ni escopir ni empassar-se'l i l'Aitor guanyà uns segons preciosos per plantejar-se el següent moviment. Se li féu evident de seguida que tornava a estar desarmat i decidí pujar bosc amunt per fer-se amb un nou tronc partit. La fera havia assolat la zona i ben poques plantes se sostenien dempeus. Va escollir una nova escorça, gruixuda com tres homes junts, i s'ocultà al darrere d'un salze, a l'espera del seu adversari. El malvat escurçó esgaripava tota mena de sons estranys, mentre treia la llengua bífida, que li xiulava del disgust i la ràbia. Els seus ulls grocs amb les nines de lluna escrutaven l'espessor, bo i maldant reeixir a llucar-lo un moment només..., acostat. I quan va arribar..., ja et tinc! Li esclafa un dels caps amb la porra i el cervell mateix, premsat, se li atura, no va, no funciona. Les dues clepses restants van xisclar de faisó que els ocells abandonaren les branques i el monstre empaità el gegant per retre-li mort a la que pogués.

–No t'ho esperaves això, oi? –se'n burlà l'Aitor.

Va tornar a baixar entre la fronda observant com l'encalcava, però aquesta vegada, al final, va acabar emergint a la

intempèrie. Llavors ella arrencà el vol i amb els dos caps intentà aspirar-lo, amb tanta i tanta força que va impedir que se'n seguís allunyant. Herensugue, en un picat, s'hi llançà a sobre amb l'afany de trinxar-lo, per bé que ell acabà fent la croqueta just a temps d'evitar que el devorés.

–No te'n sortiràs, em sents?! –li va cridar–. No sé com, però no te'n sortiràs!

No sabia on refugiar-se i prosseguí corrent vall avall, fins que trobà un monticle de pedra amb l'entrada d'una caverna. Ja tenia la bèstia al clatell, en un vol ras, el coll li penja, i no s'ho pensà dues vegades i s'endinsà en aquell conducte desconegut. Se li va ocórrer que, en estretir-se, l'enorme colobra no hi tindria cabuda i que s'hauria d'allunyar i tornar per on havia vingut. Però de cop deguisà tots els ossos escampats pertot arreu i comprengué que s'havia ficat al mateix cau de l'ésser fantàstic! La llodriguera on hivernava i digeriria els bens que els havia furtat i en la qual no hi havia racó on pogués escapar del seu abast... Amb la por al cos continuà internant-s'hi desitjant que anés errat, quan descobrí Herensugue que ja reptava al seu encontre.

–Tu! Gegant estúpid! Pagaràs pel que m'has fet! –vociferà el cap central de la serp, i val a dir que per a la seva sorpresa.

–Ara parles? –li replicà–. Després de tants anys de fer-nos mal i de robar-nos el bestiar sense permís?

–No m'ha interessat mai revelar la meva intel·ligència –li va respondre–, però en el teu cas, ja tant li fa.

L'Aitor deduí que es tractava d'una criatura arcana. Un ésser poderosíssim, maligne i recargolat.

Aitor, el gegant afortunat

–No tenies cap dret a robar-nos les nostres ovelles –se li encará–. La vall ja n'està plena, d'animals que pots caçar!

–Cap bèstia no pertany als homes –va defensar per part seva.

–No pas quan se'n cuiden a diari i les porten a pasturar! –va objectar ell.

–Pren el que vulguis per la força! Aquesta és la llei d'un carnívor –va fer el rèptil, apropant-s'hi.

–Doncs ha acabat el teu regne del terror –li va etzibar.

L'Aitor havia seguit reculant, sabent que al final acabaria enfrontant-s'hi.

–No em facis riure –se'n foté la serpent–. Què pots fer contra mi a la meva cova?

–No ho sé. Però tampoc no em penso deixar atrapar –li contestà.

Per mitjà d'aquesta conversa, el gegant intentava guanyar temps. Una estratègia, necessitava. Descobrir el punt flac del seu nèmesi.

–Recula, si vols. Però no tens escapatòria –l'amenaçà–. Rendeix-te a mi o estimba't contra les roques marines.

El nostre amic va constatar que la serp no l'enganyava. El seu cau finalitzava en un espadat vertiginós, que descobrí, de cua d'ull, amb la certesa d'una mort presumible. El mar cantàbric espetegava embravit contra els esculls, conformant anells escumosos, ebris i efervescents.

–No em rendiré, per més que et pesi –digué a Herensugue.

I l'Aitor es plantà davant d'ella, disposat a enfrontar-s'hi cos a cos. Potser ignorava com s'ho faria, però no tenia altre remei.

–Estàs de conya? –va fer la serp–. Prefereixo mil cops fer-te miques que veure't esbalçat contra el mar.

Això va fer que el gegant s'enfurismés.

–Vine aquí, si t'atreveixes!

I l'àspid tricèfal s'abraonà contra ell.

–Ja ets meu!

Dos dels caps, dels tres originaris, l'amenaçaven a dues bandes i el gegant saltà al damunt del seu llom, com un gat talment, i el va cavalcar.

–No! Ets tu qui és meva! –li digué mentre li agafava una ala, i el cròtal cridà d'agonia.

–Gegant idiota! Tardaré deu anys a regenerar-me! –va gemegar.

Però ell no deixà que reaccionés i li esquinçà l'ala que li restava.

–Doncs encara no he acabat amb tu! –li va anunciar.

L'última closca s'alçà contra ell, les escates eriçades.

–Ara veuràs el poder d'Herensugue quan realment se la fa enfadar! –va bramular.

I d'una mossegada va rebatre l'Aitor per terra, que quedà de bocaterrosa, primer, i després es girà.

–Mostra-me'l, si encara goses! –se li encarà.

Aquesta testa central va obrir la boca i el nostre heroi la subjectà pels ullals. La saliva odiosa li caigué a la cara mentre el llepava amb la llengua viperina.

–Mor, gegant estúpid! –va rugir eufòrica.

L'escometia amb tanta força... Si defallia seria la fi, però d'un plegat veié la llum i decidí aprofitar-ne l'empenta.

–No! Mor tu, monstre terrible! –li respongué projectant-la pels aires.

Aitor, el gegant afortunat

L'Aitor volcà el seu cap endarrere i l'escurçó es va desplomar pel precipici.

—No! Noooooo! —va gemegar.

No podia volar sense ales i esgüellà un crit de desesperació. El darrer dels caps s'esterrossà contra els esculls i el seu cos desaparegué sota l'aigua.

—Sí, Herensugue —va afirmar contemplant-ho—, ens has fet la vida impossible, però el teu temps, per fi, ha acabat.

